

Styrket indsats mod mikroplastik

Forslag:

- Forbud mod tilsat mikroplastik i alle kosmetiske produkter og rengøringsartikler.
- Infill af plastik til kunstgræsbaner skal udfases.
- Der skal afsættes penge til mere forskning i mikroplastiks betydning for menneskers sundhed.

Formål:

Det er på tide at sætte ind med skrappe lovgivning for at fjerne de største kilder til mikroplastik i miljøet, naturen og i vores kroppe.

Mikroplast er i vores kroppe, mad og blod

Mikroplastik er overalt omkring os: På bunden af de dybeste have¹, i sneen på de højeste bjerge², i luften vi indånder³, i maden vi spiser⁴, i vores urin og afføring⁵ og i moderkagen på gravide kvinder⁶. Senest er mikroplastik i marts i år blevet påvist i menneskers blod⁷, hvorfra det kan vandre til andre dele af kroppen. Jo mere der forskes i mikroplastik, jo mere viden får vi om, hvor allestedsnærværende det er. Og det bør give grund til bekymring i og med, at plastik indeholder [mange forskellige kemikalier](#), der ikke hører til i hverken vores kroppe eller vores miljø.

Mikroplastik opstår både som et biprodukt fra slid på andre plastikprodukter som for eksempel bildæk, der slides ved kørsel, tøj som slides ved vask og plastikaffald som ender i naturen, hvor det nedbrydes til mikroplastik. Men mikroplastik bliver også bevidst fremstillet og tilsat helt almindelige hverdagsprodukter som cremer og rengøringsmiddel.

Fjern tilsat mikroplastik fra ingredienslisten

Danmark skal være langt mere ambitiøs, når det kommer til at fjerne mikroplastik fra vores hverdagsprodukter. Det er ikke godt nok, at mikroplastik fortsat kan være på ingredienslisten i fx hudpleje, hvor er eksempler på op til 350.000 stykker mikroplastik i en enkelt creme⁸. Bevidst tilsat mikroplastik findes også i mange rengøringsartikler, make-up og håndsprit.

Danmark har siden juli 2020 haft et forbud mod mikroplast i kosmetiske produkter som afrenses efter anvendelse, fx sæbe, skrubbcreme og tandpasta (rinse-off produkter)⁹. Dermed er det i dag stadig fuldt

¹ <https://royalsocietypublishing.org/doi/full/10.1098/rsos.180667>

² <https://www.sciencenewsforstudents.org/article/analyze-this-microplastics-mount-everests-snow>

³ <https://plasticchange.dk/videnscenter/mikroplastik-i-tekstiler-kan-skade-lungerne/>

⁴ <https://mst.dk/service/borgerindgang/plastik/>

⁵ <https://plasticchange.dk/videnscenter/mennesker-med-mikroplast-i-maven/>

⁶ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412020322297>

⁷ <https://videnskab.dk/krop-sundhed/mikroplast-er-for-foerste-gang-fundet-i-menneskeblod>

⁸ <https://www.5gyres.org/microbeads>

⁹ <https://mst.dk/kemi/kemikalier/fokus-paa-saerlige-produkter/kosmetik/saerlige-stoffer/saerligt-om-mikroplast/>

lovligt at tilsætte mikroplast til produkter, som ikke vaskes af med det samme (leave-on produkter), som fx ansigtscreme, bodylotion, make-up, mv.

Danmark bør tage det næste skridt og forbyde tilsat mikroplastik i alle kosmetiske produkter (både rinse off og leave on) samt rengøringsartikler. Det har man gjort i Irland med "Microbeads Prohibition Act" fra 2019¹⁰, hvor alle rengøringsartikler og al kosmetik med enkelte undtagelser (bl.a. produkter til medicinsk brug), er underlagt forbud mod at have mikroplastik på ingredienslisten.

At det indtil videre kun er rinse-off produkter, der er blevet omfattet af et dansk forbud mod mikroplast, giver ikke meget mening, idet forbrugeren med leave-on produkter stadig udsættes for mikroplastik direkte på huden, hvor det sidder noget tid, inden det også på et tidspunkt bliver skyllet af og ud i miljøet.

Vi ved ikke nok om konsekvenserne ved mikroplastik for hverken mennesker, dyr eller natur, men vi ved, at mikroplastik består af kemikalier, der kan vandre i menneskekroppen er potentielt skadelige for vores sundhed. Og vi ved, at når mikroplastik ender i naturen og havmiljøet, så påvirker det økosystemer, fødekæder og biodiversitet.

Udviklingen går i øjeblikket så hurtigt i den helt forkerte retning, at vi i Danmark bør optage et forsigtighedsprincip, der som minimum skal gøre op med den bevidst tilsatte mikroplastik, som relativt nemt kan udfases fra produkter og erstattes af noget andet.

Infill af plastik til kunstgræsbaner skal udfases

Antallet af kunstgræsbaner i de danske kommuner er steget markant inden for de sidste fem år. Brugen af plastik som infill til banerne er langt fra uproblematisk, idet det typisk består af gummigranulat lavet af gamle bildæk, som indeholder store mængder skadelige kemikalier. Infill af plastik udgør dermed både en sundhedsrisiko og er en direkte kilde til at udlede mikroplast i det omkringliggende luft-, vand- og landmiljø. Der er et arbejde i gang i EU om at forbyde plastikinfill til kunstgræsbanerne, så uanset hvad, vil alle danske kommuner skulle finde alternativer inden for de kommende par år. Det vil derfor være oplagt at begynde udfasningen allerede nu, så kommunerne har mulighed for at indstille sig på det – og så man hurtigst muligt får fjernet de skadelige kemikalier fra banerne af hensyn til børns og andres sportudøveres sundhed samt får stoppet udledningen af mikroplastik fra kunstbanerne til naturen og miljøet.

Alternativer til infill af gummigranulat er for eksempel sand og andre organiske materialer afhængigt af hvordan banen skal bruges¹¹.

¹⁰

<https://www.irishtimes.com/news/environment/making-and-selling-of-products-containing-microbeads-banned-1.4125431>

¹¹

<file:///C:/Users/Malene%20H%C3%B8j%20Mortensen/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/Content.Outlook/63682W6I/Alternativer-til-infill.pdf>

Styrket forskning konsekvenser for menneskers sundhed

Vi ved, at mikroplastik er overalt, og vi ved, at mikroplastik har konsekvenser for fertilitet hos dyr¹², men når det kommer til at afdække konsekvenserne af mikroplastik i menneskekroppen, vores organer og blod, mangler vi viden.

Derfor bør der afsættes penge i forskningsreserven til at styrke forskningen i mikroplastiks konsekvenser for menneskers sundhed.

Fakta:

- ❖ Mikroplastik er plastikpartikler under fem millimeter.
- ❖ Nanoplastik er plastikpartikler mindre end 0,0001 mm (dvs. 100 nm).
- ❖ Primær mikroplast er bevidst fremstillet og bliver tilsat produkter som hudpleje, rengøringsartikler og maling.
- ❖ Sekundær mikroplast stammer fra slid på større plastikprodukter. Det kan være når det ligger i naturen og nedbrydes sol, vind eller bølger. Syntetisk tøj og bildæk er også eksempler på kilder til mikroplastik.

¹² <https://videnskab.dk/krop-sundhed/mindre-end-mikroplast-nanoplast-goer-zebrafisk-mindre-frugtbar>